

Jak předcházet problémům při zpracování dedikací ve WOS

Věra Kroftová

Agrotest fyto, s.r.o., Kroměříž

kroftova@vukrom.cz

INFORUM 2009: 15. konference o profesionálních informačních zdrojích

Praha, 27. - 29. 5. 2009

Abstrakt

Web of Science (WOS) je v současnosti nejvyužívanější databází k hodnocení výsledků vědy a výzkumu. V závěru roku 2008 v jejích záznamech přibyla pole "Funding Agency" (poskytovatel finanční podpory) a "Grant Number" (identifikační kód projektu). Cílem je poskytnutí informací o návaznosti registrovaných článků na příslušné projekty a jejich poskytovatele. Předpokladem dosažení tohoto cíle je uvádění jednotlivých údajů v publikovaných příspěvcích v jednotné podobě, ale také jejich bezchybné vložení do databáze. Analýza provedená u dedikací směřovaných na české poskytovatele vykazuje alarmující množství chyb a nepřesností, což znemožňuje dosažení uvedeného cíle. Poskytovatelé jsou v dedikacích uváděni pod různými názvy (až deset variant názvu jednoho poskytovatele). Aby tato nová služba WOS mohla spolehlivě sloužit svému účelu, je třeba daný problém řešit. Rozhodující je přístup příjemců finanční podpory, řešitelů projektů a autorů článků. Oficiální názvy poskytovatelů včetně jejich překladů do angličtiny stejně jako identifikační kódy projektů jsou uvedeny v informačním systému VaV a je nutné je používat. V časopisech vydávaných v ČR by měla být tato zásada implementována do pokynů pro autory. Kontrolní a preventivní roli by zde mohli sehrát také knihovníci odborných knihoven. Chybám se nevyhnuli ani zpracovatelé dedikací na straně tvůrce databáze.

Web of Science je v současnosti nejvyužívanější databází k hodnocení vědy a výzkumu. Její poskytovatel Thomson Reuters přichází každoročně s novými službami, kterými se snaží čelit konkurenčním citačním databázím (VAVŘÍKOVÁ, 2009).

Tento příspěvek je věnován dvěma novým polím v záznamech databáze WOS, a to „Funding Agency“ (poskytovatel finanční podpory) a „Grant Number“ (identifikační kód projektu). Jejich úkolem je poskytnutí informací o návaznosti registrovaných příspěvků (výsledků VaV) na příslušné projekty a na poskytovatele finančních prostředků na řešení daných projektů. Předpokladem úspěšného využití obou nových polí je, aby příspěvky obsahovaly informace potřebné k jejich naplnění, ale také, aby tyto informace byly zapsány bezchybně a jednotně. Zdrojem příslušných informací jsou dedikace uváděné u většiny časopiseckých titulů jako součást oddílu „poděkování“ (Acknowledgements). U jiných titulů je dedikace uváděna ve formě poznámky pod čarou na titulní straně příspěvku.

Některé příspěvky mají pouze dedikace poskytovatelům finanční podpory bez uvedení identifikačního kódu projektu. V dedikaci by měl být užíván pouze oficiální překlad názvu poskytovatele a oficiální označení (identifikační kód) projektu/projektů. Zápis dedikace by měl být jednoznačný, a tím dostatečně srozumitelný pro zpracovatele. Dosavadní počet zpracovaných dedikací je zatím poměrně malý, neboť tato služba byla zavedena teprve v závěru roku 2008. Přesto je zde obrovské množství chyb a nepřesností, mezi sledovanými příspěvky je spíš výjimkou ten, který nemá žádnou chybu (obr. 5).

Autoři v době, kdy uváděli dedikace do článků nevěděli, že tyto dedikace budou ve WOS zpracovány a přepsány do nově zavedených vyhledatelných polí. Nyní je třeba o této skutečnosti naše autory informovat a dbát na to, aby dodržovali určité zásady, které usnadní

zpracování dedikací na straně tvůrce databáze a umožní efektivní využívání těchto nových informací. V tomto směru mohou sehrát klíčovou roli vydavatelé časopisů, ale také knihovníci odborných knihoven.

Materiál a metody

Analýze byly podrobeny dedikace směřované na vybrané poskytovatele finanční podpory v České republice (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zemědělství, Grantová agentura ČR a Akademie věd České republiky) a na projekty, dále jejich způsob zpracování ve WOS, a to z pohledu správnosti názvů poskytovatelů a správnosti identifikačních kódů projektů. Za správné jsou zde považovány překlady názvů poskytovatelů do angličtiny tak, jak jsou uvedeny v databázi Poskytovatelé ve výzkumu a vývoji POS (State Funding Providers, 2009) a identifikační kódy projektů ve tvaru uvedeném v centrální evidenci projektů s názvem Projekty výzkumu a vývoje CEP (R&D Projects, 2009), které jsou součástí Informačního systému VaV.

Výsledky a diskuse

Analýza chyb v názvech poskytovatelů ve WOS

Zjištěný počet nepřesností a chyb je alarmující. Anglické překlady názvů poskytovatelů finanční podpory se v dedikacích vyskytují v nejrůznějších podobách včetně akronymů vytvořených z českých názvů a akronymů vytvořených z anglických názvů. V tabulkách 1 – 4 je uvedeno až deset různých podob názvu jednoho poskytovatele tak, jak byly nalezeny v poli „Funding Agency“ a v počtu výskytů k datu 4. 4. 2009.

U poskytovatele Grantová agentura České republiky se oficiální překlad do angličtiny změnil, a to z „Grant Agency of the Czech Republic“ na „Czech Science Foundation“. Původní překlad byl však natolik zaužívaný, že se dosud vyskytuje ve většině dedikací, a to i přesto, že ke změně došlo dlouho před začátkem zpracování dedikací ve WOS (tab. 4).

Často je jako poskytovatel zapsána instituce, která skutečným poskytovatelem není, např. Národní agentura pro zemědělský výzkum (National Agency of Agricultural Research). Skutečným poskytovatelem je v tomto případě Ministerstvo zemědělství (Ministry of Agriculture) (tab. 3, obr. 1). Některé názvy poskytovatelů obsahují název země, avšak většina má název obecný, ke kterému je v angličtině třeba název země přidat, protože bez určení země může být název poskytovatele, zvláště jedná-li se o ministerstvo, pro mnoho zemí zcela totožný. Příkladem může být název Ministry of Agriculture, který je k 15. 4. 2009 shodný pro 1180 záznamů dedikovaných na ministerstva zemědělství v mnoha zemích. U nás jsou pouze dva poskytovatelé, jejichž český název obsahuje plný název země, a to Akademie věd České republiky a Grantová agentura České republiky. Každý z nich zvolil jiný způsob překladu do angličtiny: Academy of Sciences of the Czech Republic a Czech Science Foundation (tab. 5). U ostatních by bylo třeba název země do anglického překladu přidat. Otázkou je, jaký způsob zvolit. Jedním ze způsobů je i přidání názvu země za název poskytovatele za čárku (obr. 4). Mnohem běžnější však je, že se název země stane součástí názvu poskytovatele pomocí vazby 2. pádu „of the Czech Republic“ (obr. 2).

Prevence chyb: Používat anglické ekvivalenty oficiálních českých názvů poskytovatelů z databáze State Funding Providers ve tvaru v jakém jsou v této databázi uvedeny a s přidáním vazby „of the Czech Republic“ u těch názvů, které název země neobsahují.

Tab. 1 Poskytovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministry of Education, Youth and Sports	564
Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic (407)	
Ministry of Education	nelze zjistit
Czech Ministry of Education	212
MSMT	133
MSMT CR (24)	
Ministry of Education Youth and Sports, Czech Republic	10
MSMT of the Czech Republic	8
MEYS	8
MEYS CR (2)	
Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic	1
MŠMT of the Czech Republic	1

Tab. 2 Poskytovatel: Akademie věd České republiky

Academy of Sciences of the Czech Republic	452
Agency of the Academy of Sciences of the Czech Republic	100
Czech Academy of Sciences	88
Grant Agency of the Academy of Sciences of the Czech Republic	73
AV CR	13
AVCR	11
Grant Agency of Academy of Sciences of the Czech Republic	8
Academy of Sciences, Czech Republic	4
Academy of the Sciences of the Czech Republic	2
Grant Programme of Academy of Sciences of the Czech Republic	1

Tab. 3 Poskytovatel: Ministerstvo zemědělství České republiky

Ministry of Agriculture of the Czech Republic	67
Ministry of Agriculture	nelze zjistit
Czech Ministry of Agriculture	14
NAZV	12
NAZV, Ministry of Agriculture, Czech Republic (1)	
Mze, NAZV (1)	
NAZV, Czech Republic (1)	
NAZV (Ministry of Agriculture, MZe) (1)	
NAZV Agency of Czech Republic (1)	
Ministry of Agriculture, Czech republic	1
National Agency of Agricultural Research	1
National Agency of Agricultural Research of the Czech Republic	1
Ministry of Agriculture of CR	1

Tab. 4 Poskytovatel: Grantová agentura České republiky

Czech Science Foundation	309
Grant Agency of the Czech Republic	326
GACR	152
Czech Grant Agency	53
GA CR	29
Grant Agency of the CR	4

Obr. 1 Mezera v identifikačním kódu, nesprávný poskytovatel

Funding Agency	Grant Number
Ministry of Agriculture of the Czech Republic	
National Agency of Agricultural Research	11344037 MZe 0002701403

Supported by the Ministry of Agriculture of the Czech Republic and National Agency of Agricultural Research (Project No. 11344037 and MZe 0002701403).

Obr. 2 Srovnání textu dedikace s údaji v polích Funding Agency a Grant Number

Funding Agency	Grant Number
Czech Republic	305/06/1316 305/06/1464
Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic	1M0538 LC554
Academy of Sciences of the Czech Republic	AVOZ50390512

M. A. and A. C. research was supported by the Grant Agency of the Czech Republic (#305/06/1316 and #305/06/1464), by the Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic (#1M0538 and #LC554) and by the Academy of Sciences of the Czech Republic (#AVOZ50390512).

Obr. 3 Nejednoznačnost zápisu dedikace

Funding Agency	Grant Number
Czech Science Foundation	
Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic	522/06/0608 MSM0021622415

The financial support of the Czech Science Foundation and the Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic (grants no. 522/06/0608 and no. MSM0021622415) is acknowledged.

Obr. 4 Název země za názvem poskytovatele

Funding Agency	Grant Number
Ministry of Education, Youth, and Sports, Czech Republic	MSM6840770012 NISM0021610807 LC06063
Academy of Sciences, Czech Republic	A100110502 A500200510 AVOZ 50110509
Czech Science Foundation, Czech Republic	102/0810691

Contract grant sponsor: Ministry of Education, Youth, and Sports, Czech Republic; Contract grant numbers: MSM6840770012, NISM0021610807, and LC06063; Contract grant sponsor: Academy of Sciences, Czech Republic; Contract grant numbers: A100110502, A500200510, and AVOZ 50110509; Contract grant sponsor: Czech Science Foundation, Czech Republic; Contract grant number: 102/0810691.

Obr. 5 Ukázka několika chyb v jedné dedikaci

Funding Agency	Grant Number
ASCR GA	IAA4004402
Czech Republic	203/07/1195
MEYS CR	LC06 035
institutional research plans	AV0Z50040507 AV0Z50040702

This work was supported by grants of the [Grant Agency of the ASCR GA ASCR IAA4004402](#) (to MF), IAA 100040602 (to FJ), IAA400040611 (to LH) and KAN 400310651 (to EP), [Grant Agency of the Czech Republic 203/07/1195](#) (to MF), [MEYS CR](#) (Research Centre [LC06 035](#)) and institutional research plans Nos. AV0Z50040507 and AV0Z50040702.

Tab. 5 Seznam 25 současných poskytovatelů finančních prostředků na vědu a výzkum

[AV0](#) Academy of Sciences of the Czech Republic
[BIS](#) Czech Security Information Service
[CBU](#) Czech Mining Office Board
[CUZ](#) Czech Office for Surveying, Mapping and Cadastre
[GA0](#) Czech Science Foundation
[MDS](#) Ministry of Transport and Telecommunication
[MD0](#) Ministry of Transport
[MH0](#) Ministry of Economy
[MI0](#) Ministry of Informatics
[MK0](#) Ministry of Culture
[MMR](#) Ministry for Regional Development
[MO0](#) Ministry of Defence
[MPO](#) Ministry of Industry and Trade
[MPS](#) Ministry of Labour and Social Affairs
[MSM](#) Ministry of Education, Youth and Sports
[MS0](#) Ministry of Justice
[MV0](#) Ministry of Interior
[MZE](#) Ministry of Agriculture
[MZP](#) Ministry of Environment
[MZV](#) Ministry of Foreign Affairs
[MZ0](#) Ministry of Health
[NBU](#) National Security Authority
[SUJ](#) State Office for Nuclear Safety
[URV](#) Office of the Government
[USC](#) Regional autonomous units of the CR (unstructured)

Analýza chyb v identifikačních kódech projektů

Hlavními chybami při psaní identifikačních kódů projektů jsou vynechání alfabetských znaků na začátku identifikačního kódu projektu, např. 11344037 (obr. 1), vkládání mezer, nejčastěji mezi alfabetské a numerické znaky, ze kterých je identifikační kód projektu zpravidla sestaven, např. MZe 0002701403 (obr. 1) nebo na jiné místo, např. LC06 035 (obr. 5). U výzkumných záměrů, jejichž identifikační kódy mají alfanumerickou podobu, tvoří alfabetskou část kódu na začátku akronym českého názvu poskytovatele (tab. 5). Mnohé chyby přináší také přepis dedikací na straně zpracovatelů databáze. Např. dochází k nesprávnému přepisu čísla 1, které bývá někdy přepsáno jako I.

Prevence chyb: Používat identifikační kódy projektů ve tvaru, v jakém jsou uvedeny v databázi R&D Projects.

Analýza dalších chyb v zápisu dedikace

Velkým problémem je kromě výše popsaných chyb také nesprávné přiřazení identifikačních kódů projektů k názvům poskytovatelů. Tato chyba vzniká až při zpracování dedikace na straně poskytovatele databáze. Příčinou však je nejčastěji autorův nejednoznačný zápis dedikace. Jednoznačným je zápis pouze tehdy, pokud je ke každému poskytovateli zvlášť přiřazen jeden nebo více příslušných identifikačních kódů projektů, které tento poskytovatel financuje. Nejednoznačným je zápis několika názvů poskytovatelů za sebou a poté několika identifikačních kódů za sebou, kdy všechny identifikační kódy jsou přiřazeny poslednímu vyjmenovanému poskytovateli (obr. 3). Ze zápisu dedikace musí být zpracovateli záznamu do databáze zcela jasné, který kód projektu patří ke kterému poskytovateli.

Prevence chyb: V dedikacích na více poskytovatelů uvádět vždy kód/kódy projektů bezprostředně za název příslušného poskytovatele.

Příspěvek se věnuje především chybám českých autorů, které se vyskytují v dedikacích na domácí poskytovatele bez ohledu na to, zda jejich práce vyšly v našich nebo zahraničních impaktovaných časopisech. Je však třeba si uvědomit, že v impaktovaných časopisech vydávaných v České republice (KROFTOVÁ, 2007; tab.7) vycházejí i články zahraničních autorů z celého světa, a tudíž i dedikace na zahraniční projekty a poskytovatele, u kterých by bylo ověření správnosti editorem často velkým problémem. I pro zahraniční autory by jistě bylo možné stanovit obecná pravidla tak, aby byl počet chyb minimalizován.

Prevence chyb: Zařadit do pokynů pro autory našich impaktovaných časopisů obecná pravidla pro zápis dedikace

Analýza výskytu dedikací

Samostatně a bez přímé návaznosti na předchozí analýzu bylo pro účely tohoto příspěvku analyzováno pět impaktovaných časopisů z hlediska výskytu dedikací. Zde byly sledovány všechny dedikace bez rozdílu zda jde o dedikace na české nebo zahraniční poskytovatele a projekty. Analýza byla prováděna přímo v plných textech tištěných časopisů: Journal of Cereal Science (UK), Cereal Research Communications (HU), Czech Journal of Food Sciences (CR), Czech Journal of Genetics and Plant Breeding (CR) a Plant, Soil and Environment (CR). Zpracována byla všechna čísla vydaná v roce 2008, celkem to bylo 30 čísel (tab. 6). Cílem bylo zjistit, jak frekventované jsou dedikace u článků, kolik dedikací směřuje pouze k názvu poskytovatele a kolik uvádí kromě názvu poskytovatele také identifikační kód projektu, případně několik kódů projektů.

Dedikace se v tomto vzorku vyskytují u 288 (76%) z celkového počtu 376 příspěvků. Z toho u 79 příspěvků byla dedikace pouze na poskytovatele, u 179 jak na poskytovatele, tak i na projekt nebo několik projektů nebo pouze na projekt. Celkem se v dedikacích vyskytlo 319

kódů projektů. Sečteme-li všechny výskyty názvů poskytovatelů a všechny výskyty kódů projektů zjistíme, že je jich celkem 577, což znamená 577 příležitostí udělat nějakou chybu. Protože chybu může udělat nejen autor, ale může vzniknout i v redakci a do třetice i na straně zpracovatele databáze, můžeme počet příležitostí k chybám zdvojit až ztrojnásobit.

Tab. 6 Výskyt dedikací na poskytovatele a/nebo projekty ve vybraných časopisech

2008	Number of Papers počet prací	Acknowledgements No/Yes dedikace ne/ano	Dedikace na: Dedications to:			Number of Projects počet projektů
			only Agency poskytovatele	Funding pos. + projekt(y); projekt(y)	FA + Project(s); Project(s) ostatní	
CRC	65	25/40	7	29	4	60
JCS	174	31/143	60	63	20	116
CJFS	50	12/38	1	37	0	58
CJGPB	16	2/14	2	12	0	18
PSE	71	18/53	9	38	6	67
	376	88/288	79	179	30	319

CRC Cereal Research Communications (HU), **36**, 2008, č. 1-4

JCS Journal of Cereal Sciences (GB), **47**, 2008, č. 1-3; **48**, 2008, č.1-3

CJFS Czech Journal of Food Sciences (CR), **26**, 2008, č. 1-4

CJGPB Czech Journal of Plant Genetics and Breeding (CR), **44**, 2008, č. 1-4

PSE Plant, Soil and Environment (CR), **54**, 2008, č. 1-12

Tab. 7 Aktuální stav českých časopisů ve WOS

	název časopisu	2007
1	ACTA VET BRNO	*
2	CERAM-SILIKATY	*
3	CESK SLOV NEUROL N	*
4	CHEM LISTY	*
5	COLLECT CZECH CHEM C	*
6	CZECH J ANIM SCI	*
7	CZECH J PHYS	*
8	CZECH MATH J	*
9	EUR J ENTOMOL	*
10	FOLIA BIOL-PRAGUE	*
11	FOLIA GEOBOT	*
12	FOLIA MICROBIOL	*
13	FOLIA PARASIT	*
14	FOLIA ZOOL	*
15	KYBERNETIKA	*
16	PHOTOSYNTHETICA	*
17	PHYSIOL RES	*
18	VET MED-CZECH	*
19	STUD GEOPHYS GEOD	*
20	LISTY CUKROV	~
21	PLANT SOIL ENVIRON	~
22	PRESLIA	*
23	CZECH J FOOD SCI	*
24	NEURAL NETW WORLD	*
25	CZECH J GENET PLANT BREED	~

Titul ve WOS zatím bez IF
Titul ve WOS i v JCR s IF

~
*

Závěr

Je zřejmé, že obě pole budou i nadále zdrojem chyb. Je velmi těžko sledovatelné, aby všichni autoři ve všech případech v dedikacích uváděli jen ty správné názvy poskytovatelů a správné identifikační kódy projektů. Navíc je třeba počítat s chybami zpracovatelů dedikací. Zcela bezchybného stavu určitě nelze dosáhnout, ale některé chyby lze odstranit např. v redakcích časopisů, kdy editor provede kontrolu a případnou opravu nesprávně uvedených údajů. Za zvážení by jistě stálo zařadit do pokynů pro autory našich impaktovaných časopisů doporučení o využívání databází Informačního systému VaV a obecných pravidel, kterými se mají autoři řídit při psaní dedikací. Je na vydavatelích časopisů, zda a jakým způsobem budou autoři informovat, klíčovou roli v propagaci mohou sehrát i knihovníci odborných knihoven.

References

Kroftová, Věra: Analýza českých časopisů z oblasti přírodních věd v databázi Web of Science. In: *Inforum 2007, 13. konference o profesionálních informačních zdrojích. Sborník příspěvků konference* [online]. Praha: Albertina icome Praha, s.r.o. 2007, 8 s. [cit. 2008-11-14]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.inforum.cz/pdf/2007/kroftova-vera-fulltext.pdf>.

R&D Projects [online databáze]. Součást Informačního systému výzkumu a vývoje [cit. 2009-04-20]. Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.isvav.cvut.cz/prepareProjectForm.do>

State Funding Providers [online databáze]. Součást Informačního systému výzkumu a vývoje [cit. 2009-04-20]. Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.isvav.cvut.cz/findFunderByFilter.do?sortField=reskod&sortType=0>

Vavříková, Lucie. Citační databáze Web of Science a další produkty Thomson Reuters pro hodnocení vědeckých výstupů – aktuální novinky. *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 4 [cit. 2009-04-15]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.ikaros.cz/node/5372>. URN-NBN:cz-ik5372. ISSN 1212-5075.